

A bírói és a bírósági vezetői pályázatok eredménytelenné nyilvánításának eljárási menete és jogszabályi háttere

1. JOGFORRÁSOK

- Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény)
- 13/2013. (VI.17.) AB határozat (a továbbiakban: AB határozat)
- 2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról (a továbbiakban: Bszi.) és annak miniszteri indokolása (a továbbiakban: a Bszi. indokolása)
- 2011. évi CLXII. törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról (a továbbiakban: Bjt.)
- 2010. évi CXXX. törvény a jogalkotásról (a továbbiakban: Jat.)
- az Országos Bírósági Hivatal elnökének 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítása a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról (a továbbiakban: igazgatási szabályzat)
- az Országos Bírósági Hivatal elnökének 10/2016. (X. 26.) OBH utasítása az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kiadott szabályozókról (a továbbiakban szabályozókról szóló szabályzat)

A Bszi-nek és a Bjt-nek kommentárja nem született, valamint a vizsgálat tárgyához kapcsolódóan közzétett bírósági határozat nem volt fellelhető.

2. A BÍRÓI PÁLYÁZATI ELJÁRÁS

2.1. Általános szempontok

A kiválasztás során garantálni kell, hogy a bírói álláshelyet nyilvános és valamennyi – a jogszabályi, valamint a pályázati felhívásban meghatározott feltételeket teljesítő – pályázó számára egyenlő esélyt biztosító, e törvényben szabályozott pályázati eljárás eredményeként a legalkalmasabb jelölt nyerje el [Bjt. 7. § (2) bekezdés].

A pályázati felhívásnak tartalmaznia kell a bírói kinevezéshez szükséges valamennyi feltételt. Jogszabályban nem szereplő pályázati feltétel a munkakörhöz szükséges speciális szakismeret esetén, ahhoz kapcsolódóan írható elő; erről a pályázókat a pályázati felhívásban külön tájékoztatni kell [Bjt. 10. § (1)-(2) bekezdés].

2.2. A pályázat kiírása

Az OBH elnöke a személyzeti kérdésekkel kapcsolatos feladatkörében kiírja a bírói állaspályázatokat, javaslatot tesz a köztársasági elnöknek a bírák kinevezésére és felmentésére, dönt a bíró áthelyezéséről, kinevezi és felmenti a törvényben meghatározott bírósági vezetőket [Bszí. 76. § (5) bekezdés a), b), g) és m) pont].

A bírói álláshelyre – fő szabály szerint¹ – pályázatot kell kiírni [Bjt. 7. § (1) bekezdés]. A pályázat kiírására az OBH elnöke jogosult [Bjt. 9. § (1) bekezdés].

A bíróság elnöke a bíró felmentése esetén a felmentés kezdeményezésével egyidejűleg, a bírói szolgálati viszony egyéb okból történő megszűnése esetén a bírói szolgálati viszony megszűnéséhez vezető okról való tudomásszerzéstől számított 8 munkanapon belül értesíti az OBH elnökét az álláshely megüresedéséről [Bjt. 9. § (2) bekezdés]. A Kúria, az ítéltábla, a törvényszék elnöke a bírói álláshely megüresedéséről történő értesítéssel egyidejűleg előterjesztést tesz az OBH elnöke felé az álláshely pályázati kiírására [igazgatási szabályzat 81. § (1) bekezdés].

Az OBH elnöke a bírói szolgálati viszony megszűnéséről való tudomásszerzést követő 15 napon belül tájékoztatja a bíróság elnökét, hogy a megüresedő bírói álláshelyre pályázatot ír ki, vagy a pályázatot nem írja ki, az álláshelyet másik bírósághoz csoportosítja át, a megüresedő álláshely betöltésére irányuló pályázat kiírásáról legkésőbb a tudomásszerzést követő 6 hónapon belül dönt, vagy az álláshelyet a törvény alapján pályázat kiírása nélkül tölti be [Bjt. 9. § (3) bekezdés].

Amennyiben az OBH elnöke a pályázat kiírása felől dönt, a pályázat a bíróságok hivatalos lapjában és a központi internetes honlapon közzétételre kerül [igazgatási szabályzat 81. § (5) bekezdés].

2.3. A pályázati eljárás menete

- A pályázatot az adott bíróság elnökéhez kell benyújtani, aki a pályázót meghallgathatja [Bjt. 11. § (1)-(2) bekezdés].
- A pályázati határidő leteltét követő 15 napon belül a bíróság bírói tanácsa a pályázókat meghallgatja, és a pályázatokat a pontszámoknak megfelelően rangsorolja [Bjt. 14. §]. A pályázati rangsor kialakításánál kizárólagosan figyelembe vehető szempontokat a Bjt. 14. § (4) bekezdése tartalmazza, a szempontokhoz rendelhető pontszámokat pedig az igazságügyért felelős

¹ A Bjt. 8. §-a szabályozza azokat az esetköröket, amikor nem szükséges pályázat kiírása.

miniszter rendeletben² határozza meg [Bjt. 14. § (5) bekezdés]. A bírói tanács a pontszámok alapján kialakult sorrendtől nem térhet el, holtverseny nem lehetséges a pályázók között [Bjt. 15. § (1)-(2) bekezdés]. Ha a bírói tanács által a meghallgatás során adott pontszámokra figyelemmel módosul a pályázók objektív pontjai alapján kialakult pályázati rangsor első három helyén álló pályázó személye, a bírói tanácsnak írásban kell megindokolnia a meghallgatás során a pályázóknak adott pontokat. [Bjt. 15. § (2a) bekezdés].

- A bírói tanács a pályázók rangsorát és a pályázatokat, továbbá – a Bjt. (2) és (2a) bekezdésben foglalt, fent kifejtett esetekben – az írásbeli, indokolt határozatát haladéktalanul továbbítja a törvényszék, az ítélőtábla vagy a Kúria elnökéhez [Bjt. 15. § (3) bekezdés].
- Ha a törvényszék, vagy az ítélőtábla elnöke egyetért azzal, hogy az első helyen rangsorolt pályázó töltse be az álláshelyet, a rangsort és a pályázatokat 8 munkanapon belül továbbítja az OBH elnökének; ha a sorrendtől a második vagy harmadik helyen álló pályázó javára el kíván térni, ezt írásbeli indokolással teheti meg, amelyet ebben az esetben a rangsorral és a pályázatokkal együtt szintén meg kell küldenie az OBH elnökének [Bjt. 16. §].

2.4. A pályázat elbírálása

A pályázatot az OBH elnöke bírálja el [Bjt. 17. §]. Az ítélőtábla, a törvényszék elnökének az előterjesztését követően a döntésétől függően intézkedik a bírói kinevezés előterjesztése vagy a bíró áthelyezése iránt, vagy eredménytelenné nyilvánítja a pályázatot, vagy a Bjt. 18. § (4) és (5) bekezdése alapján – az alább kifejtettek szerint – előterjesztést tesz az OBT felé [igazgatási szabályzat 85. §].

Ha egyetért azzal, hogy az első helyen rangsorolt pályázó töltse be az álláshelyet, akkor a nyertes pályázónak, ha nem bíró, a bíróvá történő kinevezéséről 8 munkanapon belül intézkedni kell (felterjesztés a köztársasági elnökhöz), ha pedig bíró, akkor 8 munkanapon belül a megpályázott helyre át kell helyezni [Bjt. 18. § (1)-(2) bekezdés].

Eltérhet a bíró tanács által felállított rangsortól a második vagy harmadik helyen álló pályázó javára az elbírálás során, de ekkor az eltérésre irányuló, indokolt javaslatot és a pályázatokat meg kell küldeni az OBT-nek az egyetértés beszerzése céljából. Az OBT 15 napon belül határoz [Bjt. 18. § (3)-(4) bekezdés].

² A bírói állaspályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló 7/2011. (III. 4.) KIM rendelet határozza meg a pontszámokat.

Ha az OBT az eltérési javaslattal egyetért, az OBH elnöke, ha a pályázó nem bíró, a köztársasági elnökhöz 8 munkanapon belül kinevezésre felterjeszti, illetve ha a pályázó bíró, 8 munkanapon belül áthelyezi [Bjt. 18. § (4)-(5) bekezdés].

Ha az OBT nem ért egyet az eltérési javaslattal, akkor az OBH elnökének

- vagy az első helyen rangsorolt pályázó javára kell döntenie, vagy
- új javaslatot tehet az OBT-nek, vagy
- eredménytelenné nyilváníthatja a pályázatot [Bjt. 18. § (4)-(5) bekezdés].

Az OBT **meghatározta** azokat az elveket, amelyeket az elbírálóknak figyelembe kell venniük, amikor az álláshelyet a második vagy harmadik helyen álló pályázóval kívánják betölteni, és az OBT egyetértési jogot gyakorol az ilyen betöltések esetében (Bszi. 103. § (3) bekezdés b)-c) pontok, **3/2013.(I.21.) OBT határozat**)

A Bjt. e §-hoz fűzött indokolása szerint a törvény a már meglévő ellenőrzési jogosítványok mellé továbbiakat biztosít az OBT számára. Az OBH elnöke bizonyos jogosítványait csak az OBT által meghatározott elvek mentén gyakorolhatja. Ez érvényesül abban az esetben, ha az OBH elnöke a bírói pályázati eljárás során a bírói tanács által felállított rangsortól el kíván térni. A törvény az OBT számára végső soron egyetértési jogot biztosít mind a bírósági vezetői kinevezések, mind a bírói állaspályázatok elbírálása során arra az esetre, ha az OBH elnöke a véleményező bírói testület által nem támogatott pályázót kívánna kinevezni, illetve a bírói testület által felállított rangsortól el kívánna térni.

A bírói állaspályázatok elbírálásának azon mozzanatát illetően, amelyben a pályázat elbírálója eltér a bírói tanács által felállított rangsortól, az OBT-t a döntéshozatal megelőző egyetértési jogkör illeti meg. Az OBH elnöke csak az OBT egyetértése esetén terjeszthet fel kinevezésre a rangsor első helyén álló pályázótól eltérő pályázót, illetve bírálhatja el a pályázatot a rangsor első helyén álló pályázótól eltérő pályázó áthelyezésével.

2.5. Az eredménytelen pályázat

A Bjt. 20. § (1) bekezdése nevesíti az eredménytelen a pályázat eseteit az alábbiak szerint:

a) egyetlen pályázat sem érkezik vagy a bíróság elnöke a 13. §-ban foglaltak szerint az elkésett, illetve a hiányosan benyújtott pályázatot a hiánypótlás elmaradása miatt elutasította, vagy

b) a pályázat elbírálására jogosult OBH elnöke a pályázók egyikével sem kívánja betölteni az álláshelyet, mert

ba) a pályázó kinevezésével a 41. § szerinti összeférhetetlenség jönne létre,

bb) a pályázat elbírálása során az elbírálási folyamatban résztvevők eljárási szabálysértést követtek el,
bc) a bírói tanács a 15. § (2) és (2a) bekezdésében foglalt, a pályázók közötti rangsor felállításával kapcsolatos indokolási kötelezettségének nem kellő mértékben tett eleget,
bd) a pályázat kiírását követően bekövetkezett munkaszervezést, munkaterhelést vagy költségvetést érintő változások igazgatási szempontból indokolatlanná teszik az álláshely betöltését,
be) a pályázat kiírását követően olyan körülmény merült fel, amelynek eredményeként az álláshelyet a törvény alapján pályázat kiírása nélkül (8. §) szükséges betölteni.

Új pályázatot kell kiírni az (1) bekezdés *a)* pontjában és *b)* pont *ba)*-*bc)* alpontjában megjelölt érvénytelenségi okok esetén.

Az OBH elnöke számára a 3.4. pontban írtak szerint a Bjt. 18. § (3)-(5) bekezdései alapján lehetősége van a pályázat eredménytelenné nyilvánítására, ha nem a bírói tanács által felállított rangsorban első helyen szereplő pályázó, hanem a második vagy harmadik helyen szereplő pályázó kinevezése, illetve áthelyezése iránt kíván intézkedni, de erre tett írásbeli javaslatával az OBT nem ért egyet. Az eredménytelenné nyilvánítás ezen esete nincs összhangban a Bjt. 20. § (1) bekezdés *b)* pontjával, amely taxatív módon sorolja fel azokat az indokokat, amelyek a pályázat eredménytelenségének indokául szolgálhatnak. A Bjt. 18. § (3)-(5) bekezdései alapján ugyanis előállhat olyan helyzet, hogy a Bjt. 20. § (1) bekezdés *b)* pontjában írt esetek nem állnak fenn, az OBH elnökének mégis lehetősége van a pályázat eredménytelenné nyilvánítására.

A Bjt. 18. § (3)-(5) bekezdéseiben foglalt rendelkezések alaptörvény-ellenességét az AB határozat is vizsgálta, de azt nem állapította meg. Az Alkotmánybíróság a Bjt. ezen rendelkezését a Bjt. 20. §-ával összefüggésben vizsgálta, amely a határozat meghozatalakor még nem tartalmazta a *ba)*-*be)* pontokat – azok törvénybe iktatására éppen az AB határozatban megállapított, a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség alapján került sor.³

2.6. A pályázat eredményéről szóló értesítés és az azzal szembeni jogorvoslat

Az OBH elnöke a pályázat eredményéről értesíti a pályázattal érintett bíróság elnökét. A bíróság elnöke a pályázókat a pályázat eredményéről írásban

³ Dr. Bragyova András alkotmánybíró különvéleményében kifejtette, hogy a többségi véleménnyel szemben álláspontja szerint a Bjt. 18. § (3)-(5) bekezdéseiben szabályozott eljárás alkotmányellenes, amennyiben lehetővé teszi a bírói pályázaton megfelelt személy ki nem nevezését (illetve áthelyezését), éspedig nemcsak a Bjt. 20. § esetén, hanem mindig, amikor az OBH elnöke megakadályozhatja egy bírói állás betöltését a pályázaton első helyre került (...) pályázóval, jöllehet minden feltételnek megfelelt [AB határozat [169] bekezdés].

tájékoztatja, egyidejűleg közli a pályázó rangsorban elfoglalt helyét és pontszámát [Bjt. 21. § (1)-(2) bekezdés és igazgatási szabályzat 86. §].

Eredményes pályázat esetén a nyertes pályázó kinevezéséről vagy áthelyezéséről szóló határozat közzétételétől számított 15 napos jogvesztő határidőn belül a pályázaton részt vett és el nem utasított pályázó a pályázat eredményével szemben kifogással élhet, ha álláspontja szerint a nyertes pályázó nem felel meg a bíróvá történő kinevezés feltételeinek, vagy a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek [Bjt. 21. § (4) bekezdés]. Mindezek alapján eredménytelen pályázat esetén a pályázó(k) kifogást nem terjeszthetnek elő.

A kifogást a pályázattal érintett bíróság elnökénél írásban kell benyújtani, kérelmezettként az OBH elnökét kell megjelölni. A bíróság elnöke a kifogást 5 munkanapon belül felterjeszti az OBH elnökéhez, aki azt 5 munkanapon belül megküldi a közigazgatási ügyben eljáró Fővárosi Törvényszéknek [Bjt. 21. § (5) bekezdés].

A Fővárosi Törvényszék a kifogás tárgyában 15 napon belül, nemperes eljárásban dönt.

- A bíró kinevezése esetén a Fővárosi Törvényszék a bíróvá történő kinevezés feltételeinek meglétét csak az alábbi szempontok szerint vizsgálja: magyar állampolgárság, egyetemi jogi végzettség, jogi szakvizsga, megfelelő joggyakorlati idő, alkalmas minősítésű pályaaalkalmassági vizsgálat, illetve a katonai bíróval szemben támasztott követelmények⁴ megléte, valamint a kizáró okok⁵ hiánya. A bíró áthelyezése esetén a Fővárosi Törvényszék kizárólag a pályázati feltételek teljesülését vizsgálja.
- Ha a Fővárosi Törvényszék megállapítja, hogy a pályázatot elnyert személyt e törvénynek a bírói kinevezés feltételeire vonatkozó szabályai szerint nem lehetne bíróvá kinevezni, illetve a pályázatot elnyert személy a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek nem felel meg, erre vonatkozó végzését közli a kifogást előterjesztő pályázóval, valamint – a szükséges intézkedés megtétele érdekében – a pályázat elbírálójával és a köztársasági elnökkel. A Fővárosi Törvényszék a kifogás alaptalansága esetén a kifogást elutasítja, és végzését közli a kifogást előterjesztő pályázóval, a pályázat elbírálójával, valamint a pályázattal érintett bíróság elnökével [Bjt. 21. § (6) bekezdés].

4 A katonai bíróvá való kinevezés előfeltételeit a Bjt. 5. (1) bekezdése rögzíti

5 A bíróvá való kinevezést kizáró okokat a Bjt. 4. § (2) bekezdése sorolja fel

Ha eredménytelen a pályázat, és egyidejűleg új pályázat kiírására kerül sor, az OBH elnöke az érintett bíróság elnökét a pályázat elbírálásának eredményét tartalmazó határozatában erről tájékoztatja [igazgatási szabályzat 86. §].

3. AZ OBH ELNÖKÉNEK KINEVEZÉSI JOGKÖRÉBE TARTOZÓ BÍRÓSÁGI VEZETŐI PÁLYÁZATI ELJÁRÁS

3.1. Általános szempontok

A bírósági vezetői pályázatok szabályozási hátterét a Bjt. bírói állások pályázatára vonatkozó rendelkezései adják [Bszi. 134. §].

Az OBH elnöke nevezi ki az ítélőtábla és a törvényszék elnökét, elnökhelyettesét, valamint az ítélőtábla és a törvényszék kollégiumvezetőjét, továbbá a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégium kollégiumvezetőjét és kollégiumvezető-helyettesét [Bszi. 128. § ((2) bekezdés)].

A bírósági vezetői állást – a Bjt. eltérő rendelkezésének hiányában – pályázat útján kell betölteni. A pályázatot az OBH elnöke, mint kinevezésre jogosult írja ki, amelynek a vezetői tisztség elnyeréséhez szükséges valamennyi feltételt tartalmaznia kell [Bszi. 130. § (1)-(2) bekezdés].

Bírószági vezetői tisztséget csak határozatlan időre kinevezett bíró tölthet be; a bírósági vezetői kinevezés a tanácselnök kivételével 6 évre szól, a tanácselnököt határozatlan időre kell kinevezni [Bszi. 127. § (1)-(2) bekezdés]. A bíróság elnöke és az elnökhelyettes ugyanazon bírósági vezetői tisztségre legfeljebb két alkalommal nevezhető ki, kivéve, ha ugyanazon vezetői álláshelyre való kinevezéséhez az OBT előzetesen hozzájárult [Bszi. 127. § (3)-(4) bekezdés].

3.2. A pályázat kiírása

Az OBH elnöke a kinevezési jogkörébe tartozó bírósági vezetői pályázatok tekintetében a bírósági vezető megbízatási időtartamának lejártá vagy a vezetői tisztség más okból történő előre látható megszűnése előtt legalább kilencven nappal, illetve a vezetői tisztség váratlan megszűnését⁶ követően a Bszi. 130. § (2) bekezdése szerint haladéktalanul intézkedik az álláshely betöltésére irányuló pályázat kiírásáról [igazgatási szabályzat 16. § (1) bekezdés]. E határidők nem irányadók, ha a kinevezésre jogosult a megüresedett vezetői álláshelyet időlegesen, objektív ok miatt nem tartja indokoltnak betölteni. Erre kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha a vezetői tisztség betöltésének mellőzése nem

6 A Bszi. 138. § b)-e) pontjai szerint a bírósági vezetői tisztség megszűnésének váratlan okai a bírósági vezető szolgálati jogviszonyának megszűnése, illetve közös megegyezés, lemondás, felmentés)

veszélyeztetni az adott bíróság, szervezeti egység időszerű, hatékony működését. A kinevezésre jogosult e döntéséről harminc napon belül tájékoztatja az érintett ítélőtábla, törvényszék, járásbíróság elnökét [igazgatási szabályzat 16. § (2) bekezdés].

A bírósági vezetői pályázat kiírásában rögzíteni kell, hogy a pályaműnek meg kell felelnie az OBH elnöke által megfogalmazott stratégiai céloknak és az ítélőtáblát érintő álláshelyet illetően az ítélőtábla, a törvényszéket érintő álláshelyet illetően a törvényszék elnöke által megfogalmazott közép- és hosszú távú terveknek, amelyek különösen az alábbi területeken jelentkeznek:

- a) az ítélkezés időszerűsége és megalapozottsága;
- b) az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás;
- c) a tárgyi és pénzügyi erőforrásokkal való gazdálkodás;
- d) a bírósági integritás;
- e) a bírósághoz való hozzáférés;
- f) a képzés. [igazgatási szabályzat 16. § (4) bekezdés]

3.3. A pályázati eljárás menete

A kinevezésre jogosult a pályamű elbírálásánál köteles figyelembe venni az abban foglaltak megvalósíthatóságát, ütemezését, újító jellegét és a pályázati felhívásban foglaltakkal fennálló összhangját, a pályázó meghallgatása alapján értékelnie kell különösen a pályázó felkészültségét, igazgatási vezetői tapasztalatát, bírói gyakorlatát, bírói munkája vizsgálatának eredményét, a pályázó központi és helyi igazgatási feladatokban, valamint a közösségi életben való részvételét. [igazgatási szabályzat 18. § (1)-(2) bekezdés]

- A pályázati határidő és a hiánypótlásra felhívás esetén az arra szabott határidő lejártát követően a beérkezett pályázat(ok)ról az érintett bíróságra vagy a szervezeti egységhez beosztott bírák – ideértve a tartósan távol lévő bírákat is – titkos szavazás útján véleményt nyilvánítanak⁷, amelynek érdekében az ítélőtábla és a törvényszék elnöke köteles a pályázatokat a kollégium, regionális kollégium elé terjesztetni, illetve az összbírói értekezletet vagy az érintett szervezeti egység bírait összehívni [Bszi. 131. §, igazgatási szabályzat 19. § (1)-(2) bekezdés].
- A véleménynyilvánításról készült jegyzőkönyvet az ítélőtábla, a törvényszék elnöke megküldi az OBH elnöke részére [igazgatási szabályzat 19. § (5) bekezdés].
- Az OBH elnöke a pályázókat meghallgatja [Bszi. 132. § (1) bekezdés].
- A véleményező szerv a javaslatát a szavazati arány szerinti sorrendet felállítva teszi meg [Bszi. 132. § (3) bekezdés].

7 A véleménynyilvánítás eljárásrendjét az igazgatási szabályzat 1. melléklete tartalmazza

3.4. A pályázat elbírálása

Az OBH elnöke a pályázatot – a pályázati anyag, valamint a pályázó személyes meghallgatása, továbbá a véleményező szerv javaslata alapján – valamely pályázó kinevezésével vagy a pályázat eredménytelenné nyilvánításával elbírálja [Bszi. 132. § (2) bekezdés]. A kinevezésről a pályázók meghallgatását követően harminc napon belül dönt [igazgatási szabályzat 20. § (1) bekezdés].

A véleményező szerv javaslatát figyelembe véve hozza meg döntését, a javaslata nem köti, azonban a javaslattól eltérő döntését írásban részletesen indokolni köteles. [Bszi. 132. § (4) bekezdés].

Az OBH elnöke a véleményező szerv, kollégiumvezető esetében a véleményező szervek javaslatától eltérő döntése esetén az eltérés indokairól – a kinevezéssel egyidejűleg – írásban tájékoztatja az OBT-t, és az OBT soron következő ülésén az indokait ismerteti. Az OBH elnökének az OBT részére történő írásbeli, és az OBT soron következő ülésén nyújtott szóbeli tájékoztatása nem érinti a bírósági vezető kinevezését [Bszi. 132. § (5) bekezdés].

Ez alól kivételt képez az az eset, ha az OBH elnöke olyan pályázót kíván kinevezni, aki a véleményező szerv többségi támogatását nem nyerte el. Ekkor a kinevezés előtt az OBH elnöke beszerzi az OBT előzetes véleményét a pályázóról, és a pályázó kinevezésére abban az esetben kerülhet sor, ha a kinevezéssel az OBT egyetért [Bszi. 132. § (6) bekezdés].

Az OBH elnöke a határozatát a bíróságok hivatalos lapjában és a bíróságok központi intranetes honlapján, az egyéb kinevezésre jogosult a döntését az érintett bíróság – amennyiben a bíróság intranetes honlappal rendelkezik – intranetes honlapján és a bíróságok központi intranetes honlapján is közzéteszi [igazgatási szabályzat 20. § (2) bekezdés].

3.5. Az eredménytelen bírósági vezetői pályázat

Eredménytelen a pályázat, ha a kinevezésre jogosult egyik pályázatot sem fogadja el. Ha a pályázat eredménytelen, új pályázatot kell kiírni [Bszi. 133. § (1) bekezdés].

Az OBH elnöke a pályázati eljárás eredménytelenné nyilvánítása esetén köteles a döntését írásban megindokolni, és azt megfelelő módon tudomására hozni a véleményező szervnek, az érintett pályázó(k)nak [igazgatási szabályzat 22. § (1) bekezdés].

Az új pályázat eredménytelensége esetén a kinevezésre jogosult a bírósági vezetői állást – legfeljebb egy évre – megbízás útján töltheti be. Az új pályázat kiírása iránt az általános szabályok szerint kell eljárni [Bsz. 133. § (2) bekezdése és igazgatási szabályzat 22. § (2)-(3) bekezdés].

Bíró kirendelésére a törvényszék elnöke jogosult, ha arra a törvényszék és a járásbíróság, törvényszék és közigazgatási és munkaügyi bíróság között, továbbá ha a törvényszék területén működő járásbíróságok vagy törvényszék területén működő járásbíróság és közigazgatási és munkaügyi bíróság között kerül sor. Egyéb esetben a kirendelésre az OBH elnöke jogosult.

A bírót a bíróságok közötti ügyteher egyenletes elosztásának biztosítása vagy szakmai fejlődésének elősegítése érdekében más szolgálati helyre lehet kirendelni.

A szakmai fejlődés elősegítése érdekében a bíró törvényszék, az ítélőtábla és a Kúria elnökének kezdeményezésére, a törvényszékre, az ítélőtáblára illetve a Kúriára kirendelhető. (Bjt. 17. pont, 31. § (1) (2)(5) bekezdés)

A bíróságok és szervezeti egységek közötti arányos munkateher biztosítása vagy a szakmai fejlődés elősegítése érdekében a bírakat a beosztási helyüktől eltérő, más szolgálati helyre is ki lehet rendelni.

Az arányos munkateher biztosítása érdekében a törvényszék elnöke a kirendelést megelőzően a szabályzat V. fejezet 8. alcíme szerint köteles az ügyteher alakulását áttekinteni.

A kirendelés ideje alatt a munkáltatói jogkör gyakorlójának személyében változás nem áll be. (Bjt. 31.§, igazgatási szabályzat a 4.2.8. 98.§)

4. AZ OBT SZEREPE A BÍRÓI ÉS BÍRÓSÁGI VEZETŐI PÁLYÁZATOK ELBÍRÁLÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

A Bsz. 103. § (3) bekezdése szerint az OBT a személyzeti területen

b) meghatározza a pályázat elbírálásánál figyelembe veendő elveket az OBH elnökének és a Kúria elnökének azon jogköre vonatkozásában, amikor az álláshelyet a rangsor második vagy harmadik helyén álló pályázóval kívánja betölteni,

c) egyetértési jogot gyakorol azon pályázatok elbírálása során, amelyekben az OBH elnöke vagy a Kúria elnöke az álláshelyet a rangsor második vagy harmadik helyén álló pályázóval kívánja betölteni,

- d) egyetértési jogot gyakorol azon bírósági vezetői kinevezések esetében, amelyekben a pályázó nem kapta meg a véleményező szerv hozzájárulását [Bsz. 132. § (6) bekezdés],
- e) dönt az ítélőtáblai, a törvényszéki, a közigazgatási és munkaügyi bírósági, továbbá a járásbírósági elnök és elnökhelyettes újbóli kinevezéséhez való hozzájárulás kérdésében, ha az elnök vagy elnökhelyettes ugyanazon tisztséget korábban már két alkalommal betöltötte,
- f) évente közzéteszi véleményét az OBH, valamint a Kúria elnökének a bírói, valamint a bírósági vezetői pályázatok elbírálása tekintetében folytatott gyakorlatáról.

A Bsz. e §-hoz fűzött indokolása szerint az OBT a személyzeti területen ellát olyan feladatot, amely az OBH elnökének tevékenységéhez kapcsolódik, annak ellenőrzésére szolgál, azonban e területen önálló jogosítványokkal is rendelkezik. Az OBT ellenőrzési jogkörében évente közzéteszi véleményét az OBH, valamint a Kúria elnökének a bírói, valamint a bírósági vezetői pályázatok elbírálása tekintetében folytatott gyakorlatáról. Előzetesen véleményt nyilvánít azokban az esetekben, ha az OBH elnöke és a Kúria elnöke olyan pályázót kíván kinevezni, aki a véleményező szerv többségi támogatását nem nyerte el.

A pályázatok elbírálásával kapcsolatos jogosítványairól és az azok szabályozási hátterének jogalkotó általi indokolásáról a 2.4. pontban esett szó.

5. AZ OBH ELNÖKÉNEK DÖNTÉSEIVEL SZEMBEN TÁMASZTOTT ALKOTMÁNYOS KÖVETELMÉNYEK

5.1. Az OBH elnökének szabályozási jogköre és tájékoztatási kötelezettsége

A bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke végzi [Alaptörvény 25. cikk (5) bekezdés első mondat]. Ezzel összhangban a Bsz. 65. §-a értelmében a bírói függetlenség alkotmányos elvének megtartásával ellátja a bíróságok igazgatásának központi feladatait.

A Bsz. e §-hoz fűzött indokolása szerint a törvény a központi igazgatás feladatát az igazságszolgáltatás szervezetén belül tartja tekintettel arra, hogy az egyszemélyi vezetés hatékonyabb, operatívabb, emellett az egyszemélyi vezető tekintetében a döntésekért viselt felelősség és a számonkérhetőség is jobban megragadható.

Az OBH elnöke normatív utasításban szabályozhatja a vezetése, irányítása vagy a felügyelete alá tartozó szervek szervezetét és működését, valamint tevékenységét [Jat. 23. § (4) bekezdés d) pont]. Az OBH elnökének törvényi felhatalmazást határozat meghozatalára a Bsz. 76. § (1) bekezdés b) pontja

biztosítja: az igazgatási feladatainak ellátása érdekében jogszabályi keretek között – normatív utasításként – a bíróságokra kötelező szabályzatokat alkot, továbbá ajánlásokat és határozatokat hoz⁸.

A Bszi. 76. §-ához fűzött miniszteri indokolás hangsúlyozza, hogy a bíróságok működésével kapcsolatos egyik fontos elvárás az átláthatóság biztosítása. Az OBH elnökének tájékoztatási kötelezettsége arra vezethető vissza, hogy mind maguk a bíróságok, mind a törvényhozó hatalom, mind a közvélemény számára követhető legyen a bíróságok helyzete, az eredmények, az esetleges problémák, illetve a központi igazgatás tevékenysége.

A Bszi. 76. § (8) bekezdése rögzíti, az OBH elnökét milyen tájékoztatási kötelezettség terheli (OBT, a Kúria elnökének, az ítélőtáblák, illetve törvényszékek elnökeinek tájékoztatása, éves beszámolók készítése). E tájékoztatásaiban, illetve beszámolóiban részleteznie szükséges a 76. §-ban foglalt érintett hatásköröit, valamint külön ki kell térnie – egyebek mellett – a köztársasági elnöknek a bírák kinevezésére és felmentésére tett javaslatával, valamint a törvényben meghatározott bírósági vezetők kinevezésével és felmentésével kapcsolatos hatáskörei gyakorlásának szempontjaira és körülményeire [Bszi. 77. § (7) bekezdés].

A Bszi. miniszteri indokolása szerint tekintettel arra, hogy a központi igazgatási hatáskör a bírósági szervezeten belül került elhelyezésre, fokozott figyelmet szükséges fordítani az OBH elnök működésének kellő átláthatóságát garantáló szabályozás kialakítására.

5.2. Az OBH elnökének indokolási kötelezettsége

Az OBH elnökének határozatait az érintettekkel haladéktalanul, de legkésőbb 8 napon belül írásban kell közölni. Az OBH elnöke a határozatait a szükséghez képest indokolja [Bszi. 77. § (2) bekezdés].

A szabályozókról szóló szabályzat 29. § (2) bekezdés a), b), e) és f) pontja értelmében az OBH elnöke egyedi ügyben hozott személyi döntésének minősül, és azt egyedi határozatként adja ki, ha bírói, vezetői álláshelyre történő pályázat kiírásával, pályázat eredménytelenné nyilvánításával, döntés elhalasztásával, bíró beosztásával, áthelyezésével, illetve vezető kinevezésével kapcsolatos döntést hoz.

8 Az OBH elnökének e jogkörét az igazgatási szabályzat 9. § (1) bekezdés b) pontja bontja ki

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság követelményével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kifejtette, hogy „a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket” [56/1991. (XI.8.) AB határozat]. A „jogállamiság nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság, amely egyéb követelmények mellett azt a feladatot rója a közhatalommal rendelkező és jogot alkalmazó szervekre, hogy jogilag szabályozott, megismerhető és kiszámítható módon járjanak el és döntsenek a hatáskörükbe tartozó kérdésekben” [AB határozat [46] bekezdés].

Az AB határozat hangsúlyozza, hogy a kiszámítható jogalkalmazási működést az eljárási garanciák megléte hivatott kikényszeríteni. Ilyen eljárási garancia az érintettek jogorvoslati jogának biztosítása. „Ezen Alaptörvényben is biztosított jog hatékony érvényesülésének egyik feltétele, hogy jogosultjának módjában álljon az őt érintő döntés ténybeli és jogi indokait megismerni – vagyis a közhatalommal rendelkező szerv köteles legyen a feladat- és hatáskörei gyakorlása során hozott döntéseit okszerűen, kimerítően, az érintett jogorvoslathoz való jogára is figyelemmel megindokolni. Ilyen indokolási kötelezettség azonban a jogállamiság alkotmányos alapértékéből csak akkor következik, ha az érintett döntéssel, intézkedéssel szemben jogorvoslatnak van helye, vagyis konkrét érintettnek van olyan joga vagy jogos érdeke, amely alapján jogorvoslati jog formálható” [AB határozat [46] bekezdés].

Az Alkotmánybíróság az AB határozatban az OBH elnökének személyzeti és igazgatási feladatköreiben hozott határozatainak alkotmányossági vizsgálata körében felhívta a Bjt. 145. § (1) bekezdését is, amely szerint a bíró a szolgálati viszonyából eredő igénye érvényesítése érdekében szolgálati jogvitát kezdeményezhet. A munkáltatói jogkör gyakorlójának a mérlegelési jogkörében hozott döntése ellen jogvita csak abban az esetben kezdeményezhető, ha a munkáltató a döntésének a kialakítására irányadó jogszabályokat megsértette. Az AB határozat szerint a személyzeti jellegű intézkedéseket tartalmazó határozatokkal szemben ezért a fentiek szerint a Bjt. jogorvoslati jogot biztosít az érintetteknek, hiszen azok konkrét címzettek személyes érintettségét vetik fel. [AB határozat [48] bekezdés].

E körben felhívható az AB határozat [48] bekezdése, amely szerint a Bszi. 77. § (2) bekezdés második mondatának alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányos alapértékéből fakadó alkotmányos követelmény, hogy az OBH elnöke azokat a személyzeti jellegű intézkedéseket tartalmazó határozatait, amelyekkel szemben jogorvoslatnak van helye – vagyis konkrét érintettnek van olyan joga vagy jogos érdeke, amely

alapján jogorvoslati jog formálható –, köteles okszerűen, kimerítően, az érintett jogorvoslathoz való jogára is figyelemmel megindokolni.⁹

9 Dr. Juhász Imre alkotmánybíró az AB határozathoz írt különvéleményében annak adott hangot, hogy álláspontja szerint a többségi határozat tévesen abból az a priori feltevésből indul ki, hogy a [Bjt. 20. § \(1\) bekezdéséből](#) fakadóan az OBH elnökét indokolási kötelezettség terheli a pályázat eredménytelenné nyilvánítása tekintetében. A többségi határozatban megfogalmazottakkal szemben épp a szubjektív és diszkrecionális döntés lehetőségét látja a jogintézmény lényegi elemének.